

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 20 października 2011 r.

**Zarząd
Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA
w Jastrzębiu-Zdroju**

LKA-4101-08-11/2011/P/11/132

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Jastrzębskiej Spółce Węglowej SA Kopalni Węgla Kamiennego „Borynia-Zofiówka” Ruch „Zofiówka”, zwanej dalej „Kopalnią”, w zakresie usuwania przez Kopalnię szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w okresie od 1 stycznia 2008 r. do końca I kwartału 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Zarządu JSW SA i kierownictwa Kopalni w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia pozytywnie działania Zarządu i kierownictwa Kopalni związane z zapewnieniem warunków organizacyjno-prawnych do realizacji obowiązków i uprawnień Kopalni, wynikających z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*², w zakresie występowania szkód górniczych.

1.1 Spółka, Zarządzeniem Prezesa Zarządu JSW SA nr 14/VII/2010 z dnia 15 lipca 2010 r., wprowadziła „*Regulamin postępowania przy naprawianiu szkód*”

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, ze zm. zwana dalej „*ustawa Pgg*”.

spowodowanych ruchem zakładu górniczego i organizacja służb ds. szkód”, który określał procedury postępowania w podległych zakładach górniczych przy naprawianiu szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. Na jego podstawie, dla potrzeb wdrażania i realizacji zadań naprawczych z tytułu szkód wynikających z ruchu zakładu górniczego, w Biurze Zarządu JSW SA powołano Komisję Oceny Projektów Usuwania Szkód JSW SA, a na szczeblu Kopalń Komisję Oceny Projektów Usuwania Szkód KWK, których zadaniem była ocena przedsięwzięć i dokumentacji związanej z zapobieganiem i usuwaniem szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego. Ustalone w Regulaminie procedury, w ocenie NIK, przyczyniały się do eliminowania jednoosobowych rozstrzygnięć opartych na zasadzie uznaniowości oraz na swobodnej ocenie wniosku.

1.2 Kopalnia, w okresie objętym kontrolą, posiadała koncesje³ na eksploatację złóż „Zofiówka” i „Bzie–Dębina 2-Zachód”, które znajdowały się w granicach administracyjnych miasta Jastrzębie–Zdrój oraz gmin Mszana i Pawłowice. Złoże „Zofiówka” eksploatowano na podstawie Projektów zagospodarowania złoża⁴ (*Pzz*) i dodatków do nich. Powyższe *Pzz* uwzględniały zagadnienia dotyczące m.in.: wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię, przewidywaną profilaktykę górniczą i budowlaną oraz określono w nich obiekty powierzchniowe wymagające ochrony. Eksploatację złoża „Zofiówka” prowadzono według dwóch planów ruchu zakładu górniczego, które obejmowały lata 2008-2010 i 2011-2012. W części szczegółowej tych planów opisano zamierzenia w zakresie zapobiegania i ograniczania wpływów działalności górniczej na powierzchnię, które opracowano w nawiązaniu do *Pzz* oraz zleconych ekspertyz. Powyższe plany zatwierdził Dyrektor OUG w Rybniku i pozytywnie zaopiniował m.in. Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój. NIK zwraca uwagę, że w *Pzz* i w dodatku nr 1 do niego oraz w planie ruchu na lata 2011–2012 Kopalnia powołuje się na decyzję OUG w Rybniku z dnia 18 sierpnia 1973 r., dotyczącą utworzenia filara ochronnego dla miasta Jastrzębie–Zdrój. Zgodnie z treścią art. 146 *Pgg*, do czasu uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (*mpzp*), o których mowa w art. 53 *Pgg*, pozostają

³ Koncesja nr 188/93 z dnia 25 października 1993 r., ze zm. dla złoża „Zofiówka” z okresem ważności do 30 października 2010 r.; koncesja nr 5/2010 z dnia 14 maja 2010 r. dla złoża „Zofiówka” z okresem ważności do 31 grudnia 2042 r.; koncesja nr 15/2008 z dnia 1 grudnia 2008 r. dla złoża „Bzie–Dębina 2–Zachód” z okresem ważności do 31 grudnia 2042 r.

⁴ Dodatek nr 6 do *Pzz* przyjęty bez zastrzeżeń w dniu 4 grudnia 2007 r. obowiązujący dla planu ruchu na lata 2008-2010; *Pzz* i dodatek nr 1 przyjęty bez zastrzeżeń w dniu 14 maja 2010 r. obowiązujący dla planu ruchu na lata 2011 – 2012.

w mocy decyzje organów nadzoru górniczego o ustanowieniu filarów ochronnych oraz zezwolenia na eksploatację w granicach tych filarów. Należy podkreślić, że dotychczasowe decyzje wyznaczające filary ochronne stają się bezprzedmiotowe w razie utraty ważności koncesji na wydobywanie kopaliny, co miało miejsce z dniem 30 października 2010 r., kiedy utraciła ważność koncesja nr 188/93 z dnia 25 października 1993 r. dla złoża „Zofiówka”.

1.3 Kopalnia umożliwiła poszkodowanym przez szkody górnicze dostęp do informacji o sposobie załatwiania spraw związanych z usunięciem szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego. Stwierdzono, że organizowano spotkania informacyjne pracowników Działu Szkód Górniczych Kopalni z przedstawicielami społeczności lokalnej, na których omawiano zagadnienia związane z aktualnie prowadzonymi przez Kopalnię robotami eksploatacyjnymi oraz zamierzeniami w tym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu wstrząsów na powierzchnię. Ponadto każdorazowo przedstawiano procedurę załatwiania spraw związanych ze zgłaszaniem i naprawą szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego.

1.4 Kopalnia spełniła wymóg przeprowadzenia inwentaryzacji określającej odporność statyczną i dynamiczną obiektów kubaturowych i liniowych na powierzchni, w zasięgu wpływów prowadzonej i projektowanej eksploatacji górniczej. Podstawą sporządzenia powyższej inwentaryzacji były ekspertyzy wykonane na zlecenie Kopalni przez wyspecjalizowane jednostki w zakresie zagospodarowania powierzchni terenów górniczych w granicach zasięgu wpływów projektowanej eksploatacji. Ponadto, w ramach działań profilaktycznych, w celu ograniczenia wpływów eksploatacji górniczej na obiekty kubaturowe, Kopalnia dla nowobudowanych obiektów, w okresie objętym kontrolą, finansowała koszty zabezpieczeń na wpływy projektowanej eksploatacji, wydając na ten cel 1 567,9 tys. zł.

1.5 Zarząd JSW SA i kierownictwo Kopalni współpracowało z organami wykonawczymi miasta Jastrzębie-Zdrój, w zakresie współuczestniczenia w tworzeniu *mpzp* dla terenów górniczych oraz zapewnienia tym samym integracji działań podejmowanych w granicach terenów górniczych. Kopalnia wносиła uwagi do opracowanych przez Urząd Miasta projektów *mpzp* miasta oraz weryfikowała jego treści w aspekcie zgodności z przekazanymi przez Kopalnię materiałami na etapie jego opracowania. Celem tych uwag i opinii było uwzględnienie projektowanych zamierzeń eksploatacyjnych Kopalni i zagrożeń dla zamierzonego zagospodarowania terenu.

1.6 Zagadnienia dotyczące realizacji zadań związanych z usuwaniem szkód górniczych były tematem kontroli problemowej, przeprowadzonej w 2008 r. przez Biuro Kontroli Wewnętrznej i Audytu JSW. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie wystąpiła potrzeba egzekwowania odpowiedzialności służbowej.

2. Wywiązywanie się Kopalni z warunków określonych przez Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój w opiniowanych przez niego planach ruchu na lata 2008–2010 i 2011–2012 oraz w dodatkach do ich części szczegółowych.

Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój, na obszarze którego znajduje się teren górniczy Kopalni, zaopiniował pozytywnie obowiązujące w okresie kontrolnym projekty planów ruchu zakładu górniczego, a przedstawione warunki pozytywnego ich zaopiniowania wprowadzone do dokumentacji planu były realizowane przez Kopalnię.

3. Działania Kopalni w celu rzetelnego ustalenia rzeczywistych skutków prowadzonej działalności i podejmowanych na ich podstawie decyzji o ewentualnym przyznaniu odszkodowania za wyrządzone szkody.

W prawidłowo i rzetelnie prowadzonych przez Dział Szkód Górniczych rejestrach spraw związanych z usuwaniem szkód górniczych zaewidencjonowano w okresie objętym kontrolą 947 wniosków (313 wniosków w 2008 r., 295 – w 2009 r. i 339 – w 2010 r.). Z ilości tej 883 wnioski uznano za zasadne (303 wnioski w 2008 r., 281 w 2009 r. i 202 w 2010 r.), 64 za niezasadne (odpowiednio: 10, 14 i 40 wniosków). Kopalnia w latach 2008-2010 na naprawę szkód górniczych wydatkowała ogółem 47 147,8 tys. zł. W 2008 r. na ten cel wydatkowano 13 058,6 tys. zł, natomiast w 2009 r. – 14 321,9 tys. zł, tj. o 9,6% więcej. W 2010 r. wydatkowano na naprawę szkód już 19 767,3 tys. zł, a więc o 51,3% więcej niż w 2008 r.

Zgłaszane wnioski o naprawę szkód górniczych rozpatrywano zgodnie z wytycznymi, opracowanymi przez Zarząd Spółki.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.